

سبقت‌گویی

اُستادانه

همانند یک اُستاد یاد بگیرید!

جواب سوالات آخر هر بخش کتاب آشنایی با علوم و معارف دفاع مقدس

فهرست مطالب

بخش اول: کلیات.....	۲
سوالات تشریحی فصل ۱، ۲، ۳، ۴.....	۲
بخش دوم: آغاز توجه عراق.....	۱۰
سوالات تشریحی فصل ۵، ۶، ۷.....	۱۰
بخش سوم: آزادسازی مناطق اشغالی و ورود به خاک عراق.....	۱۴
سوالات تشریحی فصل ۸، ۹، ۱۰.....	۱۴
بخش چهارم: پایان جنگ.....	۱۷
سوالات تشریحی فصل ۱۱، ۱۲، ۱۳.....	۱۷
بخش پنجم: نتایج هشت سال دفاع مقدس و رسالت کنونی دانشگاهیلم.....	۱۹
سوالات تشریحی فصل ۱۴، ۱۵، ۱۶.....	۱۹

بخش اول: کلیات

سوالات تشریحی فصل ۴،۳،۲،۱

۱: تفاوت جنگ و دفاع مقدس را توضیح دهید؟

جنگ یا نبرد مسلحانه بین دولت ها ، به عنوان واقعیتهایی در جوامع بشری ، مفهومی عام داشته و به انواع متعددی نظیر تهاجم نظامی ، جنگ تدافعی ، جنگ مشروع یا نامشروع اعم از داخلی و خارجی تقسیم میشود . و در بسیاری از مواقع جنگ اقدامی ناپسند ، غیر عقلی و غیر دینی و نامقدس است .

اما دفاع مقدس نوع خاصی از جنگ و نبرد مسلحانه است که از یک سو ، حالتی تدافعی در مقابل تجاوز نظامی بیگانگان داشته و از سوی دیگر ، مطابق با هنجارهای دینی پذیرفته شده در یک جامعه بوده و دارای ارزش دینی و اجتماعی است .

بنابراین دفاع جمهوری اسلامی ایران در مقابله با هجوم قدرتهای استکباری و رژیم بعث عراق نوعی دفاع مقدس بوده است.

۲: تقسیم بندی انواع جنگ براساس معیارهای مختلف را بیان کنید؟

(۱) براساس هدف : به جنگ های عادلانه و غیر عادلانه؛

(۲) بر اساس مقیاس های جغرافیایی : به جنگ های محلی ، منطقه ای ، فرامنطقه ای و جهانی ؛

(۳) بر مبنای انضباط و تاکتیک: به جنگ های منظم (کلاسیک) و نامنظم (چریکی) ؛

(۴) بر اساس سطح جغرافیایی: به جنگ های دریایی ، هوایی و زمینی ؛

(۵) بر اساس قلمرو: به جنگ های داخلی و خارجی؛

(۶) بر مبنای نوع ابزار: به جنگ های سخت ، نیمه سخت و نرم ؛

(۷) براساس به کارگیری نوع سلاح: به جنگ های متعارف و نامتعارف ؛

(۸) از نظر طول زمان: به جنگ های محدود ، متوسط و نامحدود ؛

(۹) از نظر شدت : به جنگ های کم شدت ، متوسط و پر شدت ؛

۳: ویژگی های جنگ کدامند؟ این ویژگی ها را از دیدگاه اسلام نام ببرید؟

- ۱) برخوردی قهر آمیز توام با خشونت است.
- ۲) در شکل دسته جمعی و گروهی است .
- ۳) سازمان یافته و دارای تشکیلات است .
- ۴) دارای هدف و در پی تامین منافع است.
- ۵) دارای ضوابط قانونی و حقوقی است .

۴: جنگ ها با چه اهدافی شکل می گیرند توضیح دهید؟

- ۱: جنگ با هدف تصرف سرزمین و کشور گشایی
- ۲: جنگ با هدف تحمیل اراده سیاسی یا جلوگیری از تحمیل اراده یکی بر دیگری
- ۳: جنگ با هدف قدرت طلبی و جاه طلبی رهبران سیاسی
- ۴: جنگ با هدف دفاع از سرزمین و مملکت و ناموس
- ۵: جنگ با هدف تحقق حقوق بین المللی
- ۶: جنگ با هدف دستیابی به منابع و ذخایر یک کشور
- ۷: جنگ با هدف تحمیل عقیده
- ۸: جنگ با هدف احیای دین

۵: ضرورت جهاد را در اسلام بیان کنید؟

از دیدگاه اسلام ، جنگ دو چهره دارد : زشت و زیبا. چهره زشت جنگ ، جنگی است که با هدف تهاجم و تجاوز و فتنه جویی همراه باشد. چهره زیبای جنگ ، آن جنگی است که برای دفع تهاجم و برچیدن بساط فتنه و دفاع از عقیده و آزادی و استقلال و حاکمیت دین خدا باشد که در اسلام با عنوان جهاد مطرح شده است .

اسلام طرفدار صلح و همزیستی مسالمت آمیز با تمام ملل دنیاست. جهاد از چند بعد قابل بررسی است:

- ۱) بعد فطری : دفاع از موجودیت خویش در میان همه جانداران امری ضروری و فطری است.
- ۲) بعد عقلی : همه انسانها ، ملت ها و جوامع بشری اتفاق نظر دارند که حق مسلم هر فرد و جامعه ای است که از حقوق ، آزادی و استقلال و عقیده خویش دفاع کند .
- ۳) بعد مکتبی : همه ادیان آسمانی، مبارزه علیه ظلم و کوتاه کردن دست ستمکاران و متجاوزان را در راس برنامه های خود قرار داده اند .

۶: اهداف جهاد دفاعی را نام ببرید ؟

۱: حفظ کیان و موجودیت کشور

۲: دفع تجاوز

۳: فراهم ساختن امنیت

۴: مبارزه با گمراهی

۷: علل و عوامل شروع جنگ را شرح دهید ؟

- وقوع و شروع جنگ دو علت اساسی دارد ، به نام ریشه ها و زمینه ها .
- ریشه ها: عللی هستند و دارای عمق و پایداری ک ب آسانی از بین نمی روند که شامل :
- ۱- علل تاریخی :مانند جنگ های ناشی از تداوم خشونت بین دو کشور در طول سالیان متمادی.
  - ۲- علل جغرافیایی: مانند اختلافات ناشی از وضعیت جغرافیایی کشورها.
  - ۳- علل سیاسی: مانند رقابت دو کشور بر سر قدرت .
  - ۴- علل اقتصادی: مانند اختلاف های دو کشور بر سر منابع و بازار
  - ۵- علل اجتماعی و فرهنگی: مانند اختلاف های نژادی و قومی و مذهبی.
- زمینه ها: عللی هستند که تابع شرایط و وضعیت موجود بوده و پایداری کمتری دارند و تاثیر گذار و نقش آفرین اند، که شامل: ۱- محیط بین المللی ۲- محیط داخلی کشورهای درگیر جنگ

۸: امتیاز موقعیت جغرافیایی ایران چیست ؟

سرزمین کنونی ایران بخش عمده ای از فلات کبیر ایران را تشکیل می‌دهد که بیش از نود درصد از مساحت آن در غرب این فلات واقع شده است.

کشور ایران دارای سه موقعیت است؛

۱: متصل به موقعیت بری اوراسیاست.

۲: به سبب داشتن سواحل طولانی در خلیج فارس و دریای عمان از موقعیت بحری برخوردار است.

۳: به لحاظ در اختیار داشتن تنگه استراتژیک هرمز، دارای موقعیت گذرگاهی است و روزانه ۱۸ میلیون بشکه نفت از این تنگه صادر می‌شود.

و از طرفی واقع شدن ایران در پنج حوزه ژئوپلیتیکی زیر بر نقش و اهمیت آن در منطقه می افزاید ؛

۱: حوزه ژئوپلیتیکی خلیج فارس

۲: حوزه ژئوپلیتیکی دریای عمان و اقیانوس هند

۳: حوزه ژئوپلیتیکی فلات ایران

۴: حوزه ژئوپلیتیکی آسیای مرکزی ، ترکمنستان، قزاقستان، ازبکستان و قرقیزستان

۵: حوزه ژئوپلیتیکی دریای مازنداران، ایران، روسیه، قزاقستان و ترکمنستان

۹: اهمیت تنگه هرمز را توضیح دهید ؟

دومین تنگه بین المللی شلوغ دنیاست. هر روز نفت کش ها حدود ۱۶/۵ تا ۱۷ میلیون بشکه نفت خام که معادل ۴۰ درصد کل نفت حمل شده و نزدیک ۲۵ درصد کل عرضه جهانی است ، را این تنگه عبور می دهد . عرض تنگه هرمز تقریبا ۳۹ کیلومتر است و در عمیق ترین نقطه بیش از ۱۰۰ متر عمق ندارد.

از طرفی حدود ۶۸ درصد ذخایر شناخته شده نفت و گاز دنیا در خلیج فارس قرار دارد و امنیت تنگه هرمز، نقش کلیدی در تأمین بی وقفه انرژی دنیا دارد. در نتیجه هرگونه اختلالی در عبور انرژی از این تنگه ، کشورهای جهان را با رکود اقتصادی مواجه خواهد ساخت و از طرفی ، کنترل این تنگه به منظور امنیت تردد در آن ، اهمیت ویژه ای داشته و آن را از ارزش نظامی قابل ملاحظه ای برخوردار نموده است

۱۰: اهمیت موقعیت کشور عراق را شرح دهید ؟

این کشور از جنوب با کشورهای کویت و عربستان ، از سمت غرب با اردن و سوریه ، از شمال با ترکیه و از شرق با جمهوری اسلامی ایران همسایه است. سرزمین عراق در جنوب غربی آسیا و جنوب غربی فلات ایران واقع شده است.

موقعیت راهبردی عراق که در تقاطع سه قاره قرار گرفته و ویژگی های خاص جغرافیایی آن ، نقش عمده ای در تاریخ این کشور ایفا کرده است.

وسعت کشور عراق ۴۳۴۹۲۴ کیلومتر مربع است که از این مقدار ۴۹۱۰ کیلومتر مربع شامل دریاچه ، باتلاق و سایر پهنه های آبی است. در سرشماری عراق در سال ۱۳۸۹ جمعیت این کشور در حدود ۲۸ میلیون نفر بوده است.

۱۱: مهمترین علل جنگ های ایران و عثمانی را توضیح دهید ؟

۱: اختلافات مرزی دو دولت و توسعه طلبی حکام عثمانی و چشم داشت آنها به قسمت هایی از خاک ایران به خصوص به ولایت گرجستان، ارمنستان، آذربایجان، کردستان و عراق و علاقه ایرانیان به عراق به دلیل وجود بقاع ائمه اطهار که مورد احترام و اعتقاد شیعیان بود.

۲: دامن زدن انگلیس به اختلافات مذهبی بین دو کشور.

۳: بد رفتاری حاکمان و مأموران دولت عثمانی با زائران ایرانی که برای زیارت عتبات عالیات به عراق عزیمت می کردند.

۴: پناهنده شدن امیران و شاهزادگان ناراضی و یاغی ایران و عثمانی به دربارهای یکدیگر.

۵: اوضاع نابسامان داخلی ایران در زمانهای مختلف ناشی از بی ثباتی حکومت های استبدادی و بی لیاقتی زمامداران .

۶: تحریک و آتش افروزی کشورهای اروپایی بین ایران و عثمانی به منظور تضعیف این دو ابرقدرت شرقی و تامین امنیت و منافع خود.

۱۲: مفاد قرارداد ۱۹۰۷ الجزایز چیست؟

- ۱: ایران و عراق مرزهای زمینی خود را براساس پروتکل قسطنطنیه در ۱۹۱۳م و صورت جلسه‌های هیئت تعیین مرز در ۱۹۱۴م تعیین کنند.
- ۲: مرزهای ابی خود را براساس خط تالوگ تعیین کنند.
- ۳: با این کار دو کشور امنیت و اعتماد متقابل را در امتداد مرزهای مشترک خویش برقرار خواهند ساخت. طرفین متعهد می‌شوند که در مرزهای خود کنترلی دقیق و موثر به منظور قطع هر گونه نفوذ که جنبه خرابکارانه از هر سو داشته باشد، اعمال کنند.
- ۴: دو طرف توافق کردند که مقررات فوق، عواملی تجزیه ناپذیر از یک راه‌حل کلی بوده و در نتیجه بدیهی است که نقض هر یک از مفاد فوق مغایر روح توافق الجزایر است.

۱۳: وضعیت اقتصادی ایران در آستانه جنگ را توضیح دهید؟

- با پیروزی انقلاب اسلامی و در آستانه جنگ، وضعیت و شرایط جمهوری اسلامی ایران بسیار نامطلوب بود که به برخی از آنها اشاره می‌کنیم.
- ۱: توطئه دشمنان خارجی در بازارهای نفتی و ایجاد زلزله در قیمت پایه‌ای نفت در سازمان اوپک و ایجاد مشکل فروش نفت برای ایران؛
  - ۲: خالی بودن خزانه دولت به علت اینکه خاندان شاه و عمال و وابستگان آن دارایی‌های ایران را به خارج از کشور انتقال داده بودند.
  - ۳: فرار بسیاری از مدیران صنعت کشور که از وابستگان رژیم شاه بودند.
  - ۴: کارشکنی گروهک‌های ضد انقلاب در صنایع و کارخانه‌ها؛
  - ۵: نداشتن راه‌حل‌های اقتصادی متناسب با راهبرد عدم وابستگی به شرق و غرب؛

۱۴: نتیجه فعالیت ها و عملکرد احزاب و گروههای ضد انقلاب را در آستانه جنگ چه بوده اند؟

- ۱: ترور استوانه های نظام نظیر علمای تاثیر گذار و روحانیون پر نفوذ طرفدار امام خمینی در سراسر کشور.
- ۲: ترور مردم عادی بزای ایجاد رعب و وحشت.
- ۳: فعالیت و تبلیغات گسترده به منظور انحلال ارتش و جلوگیری از تشکیل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
- ۴: توسعه اختلافات قومی و تلاش برای واگرایی اقوام ایرانی از یکدیگر.

۱۵: وضعیت نظامی ایران در آستانه جنگ را شرح دهید؟

- با فروپاشی نظام شاهنشاهی و تشکیل نظام جمهوری اسلامی در ایران ، به طور کلی مبانی ، ساختارها و مولفه های قدرت نظامی در کشور دچار تغییر و دگرگونی عمیق شد ک شامل:
- ۱: در پادگان ها و پایگاه های نظامی ، نظام فرماندهی ، سلسله مراتب و انضباط وجود نداشت. برای مدیریت پادگان ها، از سوی ارتشی های وفادارتر به انقلاب ، شوراها ی اسلامی درهر پادگان و مرکز نظامی تشکیل شدو آنها افرادی را به عنوان فرمانده در هر رده مشخص می کردند.
  - ۲: اعضای ثابت ارتش بنا به مجوز دولت موقت به یگان های شهر خود منتقل شدندو از رسته نظامی خود جدا و بدون توجه به تخصص خویش، به واحدهایی ملحق شدند.
  - ۳: توان نظامی ایران نه تنها توسعه نیافت و توسعه نشد بلکه در عمل از نظر سیستم فرماندهی و کنترل و پشتیبانی تضعیف شد.
  - ۴: تحریم تسلیحاتی ایران از سوی قدرت های بزرگ جهانی.
  - ۵: شعار انحلال ارتش از سوی گروه های ضد انقلاب و تاثیر روانی آن بر روحیه کارکنان ارتش.
  - ۶: رکود در برنامه های آموزشی و نقض سلاح و تجهیزات به علت انجام نشدن نگهداری و تعمیرات دوره ای.
  - ۷: ضربه خوردن نیروی هوایی ارتش در اثر پیامدهای کودتای نقاب و ناکارآمدی ارتش به دلیل بی اعتمادی و بدبینی مسئولان نسبت به فرماندهان.
  - ۸: خروج ۱۲ هزار مستشار آمریکایی از ایران که قدرت دفاعی ارتش را در زمینه های آموزشی و تعمیر و نگهداری تقلیل داده بود.

۱۶: وضعیت نظامی عراق را در آستانه جنگ شرح دهید؟

از زمان روی کار آمدن حزب بعث، عراق همواره در پی تقویت و توسعه توان نیروهای مسلح خود و به طور مرتب بز کمیت و کیفیت ارتش بعثی عراق افزود. در این دوران عراق، با استفاده از پیمان دوستی، پانزده ساله بت شوروی که بین دو کشور به امضا رسیده بود تمام نیازمندی های تسلیحاتی، آموزشی، تدارکاتی و سازماندهی ارتش عراق را از شوروی تامین میکرد. در ۶ماه اول بودجه عراق در حدود ۶میلیارد دلار افزایش یافت و این کشور اقدام به خرید تجهیزات نظامی کرد.

هسته اصلی ضربت نیروی زمینی عراق را یگانهای زرهی و مکانیزه تشکیل می داد که ب آتش توپخانه پشتیبانی میشد.

در نتیجه می توان گفت که ارتش عراق، دارای ثبات سیاسی، ساختار یکپارچه و حکومت استبدادی با حاکمیت امنیتی در کشور بود و از نظر تهدید خارجی نگران نبود.

بخش دوم: آغاز توجه عراق

سوالات تشریحی فصل ۵، ۶، ۷

۱: علل تجاوز رژیم عراق به ایران را بنویسید؟

- ۱: نشان دادن چراغ سبز آمریکا به عراق در مورد تهاجم به ایران .
- ۲: جلوگیری از نفوذ و صدور انقلاب اسلامی در عراق
- ۳: دشمنی رژیم بعث عراق با اسلام و جمهوری اسلامی ایران
- ۴: عقده حقارت تاریخی صدام در خصوص امضای قرارداد الجزایر
- ۵: همراهی کشورهای منطقه با صدام در تجاوز به ایران
- ۶: تضاد عقیدتی

۲: اهداف کلی رژیم بعث عراق را در تجاوز علیه جمهوری اسلامی ایران بنویسید؟

- ۱: حاکمیت مطلق بر اروندرود
- ۲: جداسازی استان خوزستان از ایران و خروج از تنگنای ژئوپولیتیک
- ۳: ادعای برگرداندن جزایر سه گانه ایرانی
- ۴: کسب رهبری جهان عرب
- ۵: تجزیه و یا سرنگون کردن نظام نوپای جمهوری اسلامی ایران

۳: اهداف تهاجم ارتش بعث عراق به منطقه جنوبی سرزمین ایران چه بود؟

- ۱: کنترل کامل اروندرود با تصرف خرمشهر و جزیره آبادان
- ۲: دسترسی به سواحل شمال غربی خلیج فارس با تصرف بنادر امام و ماهشهر
- ۳: تصرف منابع مهم نفت و گاز با هدف تضعیف و نابودی اقتصاد ایران
- ۴: تصرف استان خوزستان و اشغال مناطق عرب نشین آن

